

ילדי חוץ / נעמה חיה בוך*

יחד עם הקניידלך היבשים בלעה ג'קי קפלן את כל הסיפורים שסיפרה לעצמה וסיפרו לה אחרים — שאין כמו ליל סדר בחדרוכל, שההגדה הקיבוצית היא איכותית ומחוכמת ושלחגוג יחד 250 איש זה יותר עוצמתי מלחגוג רק עם הגרעינית. אחרי שהילדים גמגמו למיקרופון קטעי קריאה על אביב והתחדשות ואחרי שמצאו את האפיקומן בתוך חדר הכביסה בתא "מגבות", הייתה חוזרת משפחת קפלן במדרכה החשוכה לכיוון ביתם תוך עצירה של עשר שניות בדשא המורעל, שהיה שם קוד לדשא הרכילות האמתני שג'קי נרתעה מפניו. נרתעה ששמה יבצבץ מקצותיו של הדשא, וכן, נרתעה להיקלע לשיחה בלי יכולת מילוט ושתיאלץ לקחת חלק באמירת לשון הרע. מוישיק, בעלה של ג'קי, נשאר ושוחח עם שרה'לה גבע וליליאן זקס וכולם הסכימו פה אחד שכזה חד גדיא עוד לא היה בסירין ושמפה אפשר רק לעלות, ושפילו הבנים של בוכמן, שבדרך כלל נעבעכים התעלו על עצמם, וואו ושאפו ודוז פואה וניפגש מחר לארוחת צהריים, ואיזו שאלה, הרי יש מצה בריי, נבוא בהמונינו.

בסוף כל קריאת ההגדה, כשכל בית ישראל מכריזים ששנה הבאה בירושלים הבנויה, לוחשת ג'קי לעצמה ששנה הבאה בשלומי הבנויה. כל שנה מטיפה לעצמה שאמרי ואיילה צריכים לשבת עם בני הדודים שלהם, צריכים לדעת לספר את סיפור בני ישראל, ככה כמות שהוא, כמו שאבא שלה סיפר לה, כמו שסיפרו לו, ליל סדר שעוברים עם צלחת הסדר מעל הראש של כל אחד וסבתא עושה "בבהילר", ליל סדר ששרים ז'וז'י פלוש, ליל סדר שהילדים נשאים ערים כל הלילה לראות את אליהו הנביא. שנה הבאה, בעזרת השם, החליטה ג'קי.

בינה לבין עצמה, בשיעורי האירובי, במקלחות הלוהטות, בנסיעות על התלתופון, הייתה מתרגלת את השיחה עם מוישיק. לפעמים הוא היה בצד שלה ולפעמים התנגד לה. הייתה בונה את השיחה על כל פיתול שלא יבוא. לבסוף אזרה אומץ וכשחזרו ממסיבת פורים במחסן הבנות אמרה לו שאמא שלה והאחים כבר מבקשים ממנה הרבה זמן לעשות חג פסח יחד אתם, וגם היא בעצמה לא משתגעת מהרעיון, ובמחשבה שנייה אולי זה יכול להיות נחמד לגוון, ומה אתה חושב ותדבר גלויות. מוישיק, שהיה מטולטל ומעורפל מכמה כוסות בירה, מלמל "כן בטח" שקט וחזר אחרי מילותיה כשהוא מלטף את גבה. בבוקר, כשאיפור חברבורות נמרה עדיין על פניה, היא לא זכרה האם באמת נשאלה השאלה ומה הייתה תגובת בעלה.

איילה ואמרי סירבו להאמין שג'קי באמת החליטה שלא לחגוג את ליל הסדר כמו בכל שנה. איילה פרצה בבכי נואש, זו השנה הראשונה בה הקבוצה שלה, קבוצת חרמון, תשתתף בחד גדיא, והיא אפילו היחידה שכבר זכתה ללבוש את התחפושת של המים כשגירית התופרת עשתה עליה את המדידות. ג'קי נמסה מול בכיה של איילה, ואילו מוישיק נדלק על הרעיון לחנך את בתו לכך שבחיים לא עושים רק מה שאוהבים. מוישיק התענג על שיחות ההטפה, שכלל את טיעונו וחיידך את מרותו, בעוד שג'קי כבר חשבה

לוותר. מה הטעם, אמרה לו, הרי הם יחמיצו פנים, יקטרו ויעשו לנו דווקא. מוישיק אמר לה שככה זה בהתחלה, הם מתרגלים שמוותרים להם על דברים קטנים, ואז הם פורצים לכלבו או מעשנים חשיש כי התרגלו שהם המילה האחרונה. לא במשמרת שלי. לא הבאתי אותם לעולם כדי שיהיו חברים שלי. ילדים זקוקים לגבולות. בסוף הם יודו לי, את תראי. אמרי חיכה לאיילה כשסידרה את הכלים במכונת הכלים הנוסעת בחדרוכל כשסיימו את ארוחת הבוקר של יום חמישי. הוא לחש לאיילה ללכת לתא הטלפון הציבורי שלמטה. הוא הגיע אחריה. הם הצטופפו בתא הטלפון החשוך, ואמרי לחש לה שהוא קרא בג'ינג'י, לא זוכר באיזה ספר, שיש דבר כזה שביתת רעב, שזה אומר שאנשים לא אוכלים עד שהם משיגים את המטרות שלהם. איילה היססה ואמרה לו שהוא בטוח יישבר כי הוא גרגרן ידוע. למרבה ההפתעה הוא לא נעלב והמשיך להדביק אותה בהתלהבותו. הם ילכו עוד הערב לאָמא ואבא ויגידו להם שהם לא מוכנים לאכול כלום עד שהם יבטיחו להם שהם נשארים בקיבוץ בפסח הקרוב. ומה אם זה לא יעבוד? איילה שאלה, ואמרי הרגיע אותה שכבר יש לו תכנית מספר שתיים, והיא רק צריכה להקפיד לא לאכול ולא משנה מה. בארוחת צהריים היום את חייבת לפוצץ את עצמך כי מי יודע מתי פעם הבאה תאכלי. הנחישות של אמרי נותרה איתנה גם בשיחה עם ג'קי ומוישיק, אבל מוישיק היה נוקשה ונחוש אף הוא ולא הסכים לשחרר את עמו. ג'קי הסתכלה על איילה, שלא הצליחה לזוז מהספה מרוב שניצלים שתקעה בצהריים. איילה לא רצתה להסתכל עליה בחזרה. רק כשהטונים בין אמרי למוישיק עלו מעלה איילה נשברה והתחילה לבכות. ג'קי חיבקה אותה והתערבה בשיחה. פסח זה חג משפחתי, אמרה בקול חנוק, ואמרי עקץ אותה שהוא מרגיש שסירין זה המשפחה שלו. אמרי המשיך ואמר שהוא לא אוהב את האוכל של סבתא ולא יאכל ממנו. ג'קי בכתה כבר כמה פעמים ליד הילדים, אבל בפעם הזו הרגישה נבוכה במיוחד. מוישיק קם והלך לשירותים והשתין בדלת פתוחה. ג'קי חיבקה את איילה ואמרי ולחשה להם שהם יחזרו באותו הערב לקיבוץ ושהיא תביא להם מקדונלדס לארוחת חג. איילה התבלבלה, זרקה מבט לאמרי לראות אם זה סוף המאבק או רק תחילתו. מוישיק יצא מהשירותים והצית סיגריה בחוץ. אמרי לחש שהוא מעדיף נאגטס. שיהיה נאגטס אמרה ג'קי.

איילה נפרדה מלילוש ואמיתי, עלתה למזדה לנטיס הירוקה בחוסר חשק מופגן. אמרי נרדם בשנייה שיצאו מהשער, ואיילה עשתה את עצמה ישנה כדי לשמוע את השיחה של ג'קי ומוישיק. ג'קי אמרה שהיא מפחדת שהילדים לא ימצאו את עצמם, ומוישיק הרגיע אותה שמדובר בכלול ערב אחד, וג'קי חשבה לעצמה איזה יופי שמוישיק מקבל ככה את המשפחה שלה כי בפעם האחרונה שאָמא שלה הגיעה לקיבוץ היה בה איזו אי נוחות שבעלה מתבייש במידת מה באָמא שלה עם המטפחת והמרוקאית ושהיא קוראת לה ז'קלין במלעיל, ועדיין התגנב ללבה חוסר בטחון שאולי היה עדיף להישאר בקיבוץ ולא לאלץ אותם, את הילדים המפונקים שלה, לכתת רגליהם עד שלומי ולאץ אותם לשבת עם האחים והאחיות שלה. אבל הם כבר עברו את יער חנייתה ובית ילדותה נגלה מרחוק וכל התהיות האלו כבר אינן רלוונטיות. ג'קי הריצה בראשה את הדברים שצריך להספיק עד

לארוחת החג. החולצות הלבנות החדשות, לעבור עם הילדים להגיד חג שמח לשכנים וגם להדליק נר נשמה בבית קברות, לסדר למושיק מקום לישון צהריים כי הוא בטח גמור מהנסיעה, לשאול אם צריך עזרה במטבח, בטח הגיסות שלה יגידו שלא צריך אבל יחכו לראות שהיא כן עוזרת שלא יגידו השתכנזה, כי בסוף יום, כך הבינה ג'קי במרוצת השנים, "לא צריך" נשמע במרוקאית ופולנית בדיוק אותו דבר.

ג'קי, מושיק והילדים ירדו מהמזדה לנטיס, ואבי, מוטי ולוי ישבו בחוץ. לוי כיבה סיגריה ומיד הצית את הנוספת. הם לטשו עיניים באחותם ובעלה. ג'קי לחשה לאיילה ואמרי לגשת אליהם לתת נשיקה. אמרי ואיילה הלכו מדוד לדוד, שאפו עשן סיגריות מחניק. איילה הסתכלה על ציפורן הזרת של אבי כמה היא ארוכה, ורפלקס הקאה תפס אותה, כי פעם לילוש סיפרה לה מה התכלית של ציפורניים ארוכות של גברים. לוי אמר שהילדים לבנים יותר מפעם קודמת וכולם צחקו. הוא קרא לג'קי שתבוא וכמה זמן לא ראינו אותך ואת נראית פצצה י'אחתי. ג'קי ניגשה אליהם והם חיבקו ונישקו אותה, ומושיק חשב לעצמו שזה לא יפה שהיא השאירה אותו שם לסחוב לבד את כל המתנות והירקות והחיתולים שהביאו מסירין.

לוי לחש לג'קי שהוא מקווה שמושיק הביא גם קונדומים כי אָמא עכשיו האלמנה הכי מבוקשת בשלומי ותכף יתחיל גל מחזרים וחואו שוואו ומעשים טובים, וג'קי צחקה ואמרה שביטלו קונדומים בחנם, ולוי אמר בצחוק שחבל כי צריך לשים סוף לקיבוצניקים, וג'קי נזכרה כשהייתה בת עשר בחופש הגדול והייתה מסיימת את הקטיפה אגסים בחניתה בצהריים ורואה את הילדים שם בקיבוץ משתכשכים בבִּרְכָה, והיא וחברה שלה תמר ברדוגו פעם ביקשו גם להיכנס, והמציל אמר שרק חברי קיבוץ יכולים להיכנס, והיא אמרה לו שהיא מכירה את אדון שמילוביץ' ואת אדון כהן, והמציל לא הסכים להן להיכנס, הן ירדו יחד דרך היער כי איחרו את ההסעה, ולוי ראה אותן עצובות, ובערב כשהלך לעבודה בשמירה בחניתה פתח לג'קי ותמר פרצה קטנה בגדר, והן נכנסו למים כל הלילה, וזה היה הלילה הכי יפה של ג'קי במשך כל ילדותה.

ג'קי הלבישה את איילה ואמרי בבגדים החדשים שקנתה להם במשביר בטבריה לפני שבוע, ארגנה למושיק את הספפה בחדר הקטן. מושיק שכב במיטה, כרס קטנה התחילה לצמוח לו מתנה ליומולדת 50. החדר היה חשוך, ועדיין הבחין מושיק בתמונה התלויה בחדר. "רבני מרוקו", נכתב בכותרת, ותמונות רבנים מזוקנים היו מפוזרות. בתוך התמונה נעצה מרים, אמה של ג'קי, תמונות פספורט של הנכדים וביניהן גם תמונות ילדיו. מושיק שמע את קורל ורחלי, האחייניות של ג'קי, במטבח קוצצות, מטגנות, שוטפות, מתבלות, רוקחות תבשילים עם ריחות חזקים, חלק הכיר וחלק לא, וחישב בראשו מתי קורל נולדה, שנה גג שנתיים מעל בנו אמרי, אז עכשיו היא בת עשר אחת עשרה וכבר עוזרת במטבח, ונזכר איך הייתה מאכילה את יצחק, אביה של ג'קי, כשגסס במיטתו והייתה רוחצת לו את השיניים התותבות, ובכל סירין אין אחת בגיל הזה שתסעד ככה את סבה, גם לא בתו איילה. איפה. אותו היא לא תסעד אפילו.

ג'קי נכנסה לבית הקברות והדליקה שני נרות נשמה, אחד לזכר אבא שלה והשני לדודה שלה חולה. אמרי ואיילה צחקו על השם הזה, חולה, וג'קי כעסה, מה זה לצחוק בבית עלמין, ואמרה להם להישאר על הספסל בצל. ג'קי חשבה אם תמות איפה תיקבר, האם בקברים הלוהטים בשמש של שלומי או בצל האקליפטוסים של סירין, וברגע של כנות רצתה נורא להיקבר ליד הוריה ואחיה, כי לבחור איפה לחיות זה דבר אחד ואיפה למות זה דבר אחר לגמרי.

הגברים חזרו מבית הכנסת, ג'קי ואיילה ערכו את השולחן. אמרי ואהרון שיחקו בחצר עם רמבו הכלב של השכנים, וג'קי הסתכלה מדי פעם לראות שהחולצה עדיין לבנה. במטבח מרים עברה כלי כלי ווידאה שהוא נקי, אחר כך מילאה אותם בכל התבשילים שהכינה במשך יומיים, החליפה את סט הכוסות שהניחה ג'קי בסט חדש, כיסתה את צלחת הסדר במפית בד חדשה, פיזרה הגדות על כל כיסא וקראה לכולם לשבת. מרים קראה לאיילה שיעית וסימנה לה לשבת לידה. ג'קי לחשה לאיילה ללכת לשבת ליד סבתא, ומרים נישקה אותה ופלומת שפם קטנה עקצצה לאיילה, וגם עקצצו המחשבות שבשעה הזאת לילוש ואמתי עולים לבמה ושרים יחד את הפזמון דזבין אבא בתרי זוזי חד גדיא חד גדיא, ואיפה היא בכלל נמצאת. מרים נצמדה אליה והחזיקה את ידה וחייכה אליה כשדוד מוטי הקריא מההגדה. איילה הסתכלה על מוישיק וג'קי כשסבתא מרים הרימה את צלחת הסדר וסובבה מעל לכל הנוכחים ושרה בשמחה גדולה והייתה מוארת ונראתה תמירה פתאום.

קורל ורחלי הלכו אחרי סימה ועדנה והביאו את האוכל לכולם. ג'קי הלכה אחריהן למטבח. אחר כך הניחה על השולחן ליד איילה ואמרי שתי קופסאות קרטון עם ארוחת ילדים של מקדונלדס. הניחה אותן ברוגז. כל הדודים וכל הדודות הסתכלו על הקופסאות. דוד אבי שאל אם אוכלים גם את הקרטון, וכולם צחקו. ג'קי מיהרה להוציא את ההמבורגרים והצי'פס, תלשה בתנועות מהירות את שקיות הקטשופ ופיזרה לילדים ומיהרה להעיף את הקרטונים לתוך שקית נייר חומה. כל מי שהיה בשולחן השתתק ברגע. מרים התקדמה לכיוון השולחן, בלעה רוק והסתכלה לג'קי בעיניים. אמרי טרף את ההמבורגר, לא לפני שהוציא את הלחמנייה הכשרה לפסח. מרים התיישרה, הסתכלה על השולחן. היא שוב חזרה להיות קטנה וצנומה עטופה במטפחת ראש. לוי הסתכל על מרים ולחש לה משהו במרוקאית. מרים לא ענתה ורק עיניה נעצמו. אמרי כבר גמר את ההמבורגר. ג'קי הסתכלה עליו. ואז על כולם. סימה סיננה שככה עדיף שלא הייתה באה. מוטי אמר בקול רם שזה לא צורה ככה ואם היא הייתה רואה כמה אָמא טרחה כל השבוע לא היה לה פרצוף להביא מקדונה. ג'קי התחילה לרעוד בכל הגוף, עצבנות ועצבות תפסו לה את השרירים. מוישיק השפיל מבטו. איילה ואמרי החליפו מבטים ביניהם. עדנה אמרה להם לא נורא ושכבר כולם פה ושלא צריך להעכיר את האווירה, ולוי אמר שאפשר לחשוב שהאוכל של אָמא הוא לא האוכל הכי טעים והכי נקי שיש בכל העולם שצריך להביא את החרא הזה. מרים אמרה לו מספיק ושיעזוב אותה, שלא ירד לרמה שלה. ג'קי נעמדה. כולם ראו את הדמעות. היא התקרבה לאיילה ודחפה לה לפה בידיה חתיכה של עוף שמנוני עם העצם, ביצה מלוחה התפוררה בפנים כמו חול, אפונה אדמונית נזלה לה על הפה, סלק שלכלך את

לחיה, משמשים וצימוקים שלא הצליחה לבלוע גלשו על החולצה הלבנה, תפוחי אדמה צרבו כוויה בלמעלה של הפה, חתיכת דג חריפה ששרפה לה את השפתיים והלשון. איילה בכתה, התפתלה, ניסתה לסגור את הפה. כולם קמו וניסו להפריד ביניהן. לוי אחז חזק בג'קי והעיף אותה אחורה. מוישיק קם להרגיע את איילה. ג'קי צעקה להם תוך כדי שיצאה "הנה היא אוכלת, הנה, עכשיו אתם מרוצים, מה שלא עושים לכם לא טוב בשבילכם". ג'קי הלכה מהר כמו שהיא תמיד הולכת, מאחוריה האחים ניסו להדביק את הקצב, מוישיק נשרך מאחור עם אמרי ואיילה, בכל השכונה הם צעקו לה. השכנים יצאו ושאלו בסקרנות מה קרה, מאיזה משפחה הצעקות. לוי התחיל לרוץ ולהשתנק מהסיגריות, יציאת מצרים עשית לנו, ז'קלין, חכי, ז'קלין, עצרי, אנחנו לא כועסים, מוישיק, תגיד לה משהו. מוישיק צעק "משהו", וכולם צחקו, אפילו ג'קי בעצמה. אמנון השכן צעק לילד שלו יובל שירוץ ויתפוס אותה. היא התחילה לרוץ גם. ג'קי כבר חצתה את הכביש. "היא נכנסת ליער, היא לא נורמלית", אמר מוטי. איילה בכתה בהיסטריה, "אמא אמא, אל תכנסי ליער, זה מסוכן". ג'קי נכנסה ליער, ואף אחד לא ראה לאיזה כיוון היא הלכה, נשכבה בשקט בשקט מתחת לסלע גדול, ושמעה את כולם רצים ומתנשפים, "ג'קי! ז'קלין! אמא! ג'קי! אמא! ז'קלין! תחזרי! איפה את? תצאי ונחזור לאמא! אנחנו לא כועסים! תחזרי מאמא! תחזרי!" וזו הייתה אולי הפעם הראשונה שג'קי לא עשתה מה שאומרים לה.

* כמדי שנה בשנה מכריז המוסף "תרבות וספרות" של "הארץ", זו השנה ה-27, על תחרות הסיפור הקצר. התחרות מיועדת לכותבים שלא פירסמו עדיין ספר פרוזה מפרי עטם. הסיפור זכה במקום השלישי